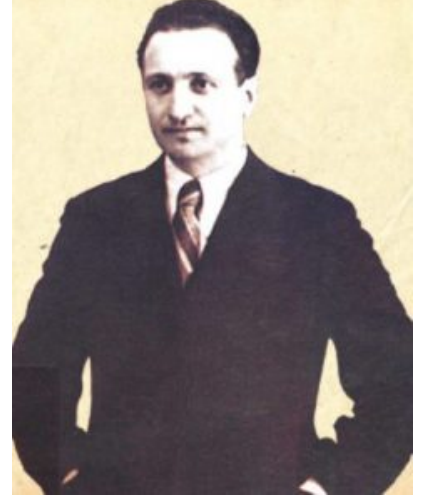

Remzi Oğuz Arık (1899-1954)

Türkiye’de Arkeoloji ve Sanat Tarihi alanında tek başına bir ekol oluşturmuş, Türk kültürüne milli görüşleri, denemeleri ve ilmi çalışmalarıyla sayısız hizmetlerde bulunmuş olan Remzi Oğuz Arık, 15 Temmuz 1899 tarihinde Adana’nın Kozan ilçesine bağlı Kabaktepe köyünde dünyaya gelmiştir. Oğuzların Farsak (Varsak) aşiretinden ve Boy Beyi Arık Fakih’in soyundan, Feke’de Sandık Eminliği (Veznedarlık) yapan Mehmet Ferit Bey ile Maraş’ın Arapkir ilçesinden “Zekiye Hoca” diye tanınan Zekiye Hanımın oğludur. Bir Türkmen çocuğu olan Arık, ikisi kız toplam altı kardeştir. Ailenin geçim zorluğu ve görevlendirmeler gibi sebeplerden ötürü memleketin farklı yerlerine savrulmuş olmasından dolayı Remzi Oğuz ilköğrenimine Kozan’daki bir mahalle mektebinde başlamıştır. Ardından ablasının bulunduğu Selanik’e giderek orada (Selanik Yadigâr-ı Terakki Rüştiyesi ve Selanik Ticaret Lisesi) ve abisinin bulunduğu İşkodra’da (İşkodra İdadisi) eğitim hayatına devam etmiştir. 1912 yılında Balkan Savaşı’nın çıkması üzerine İstanbul’a gelerek, önce Mercan İdadisi’ne daha sonra ise parasız yatılı olarak İzmir Sultanisi (Lisesi)’ne girse de nihayetinde tekrar İstanbul’a dönerek lise eğitimini tamamlamış ve Muallim Mektebi’nden öğretmen olarak mezun olmuştur. Hayatı boyunca Balkan Savaşları’na, Birinci Dünya Savaşı’ndaki yenilgiye, İstanbul’un işgaline ve son olarak Kurtuluş Savaşı’na tanık olan Arık, ilerleyen yıllarda büyük bir arkeolog, fikir adamı, gerçek bir idealist ve milliyetçi bir kişi olarak tanınmıştır.

Remzi Oğuz Arık

Arık 18 yaşına geldiğinde “vatansever bir Türk genci kimliğiyle” gönüllü olarak cepheye gitmek istemiş hatta Batum’a giden bir gemiye kaçak olarak binmesinin ardından yakalanarak gemiden atılmıştır. Ancak vatan-millet için savaşmak arzusuyla yüreği tutuşan Arık, askere yazılabilmek için çabalarının karşılığını İhtiyat Zabıtları Talimgâhı’na gönüllü asker olarak katılarak almıştır. Bununla birlikte bir kaza sonucu yaralanıp ciddi derecede hasta olunca cepheye gidememiş, tarihin sayfalarına kara bir gün olarak geçen İstanbul işgal faciasını, yaralı bir durumda yattığı hastaneden işgalciler tarafından atılarak bizzat yaşamıştır. Birinci Dünya Savaşı’nın bu korkunç yıllarına babasının ölümü de eklenince ailenin bütün yükü genç yaşında omuzlarına yüklenen Remzi Oğuz’un, ülkenin yok olma durumuyla karşılaştığı bu yıllarda çeşitli görevlerde çalıştığı, ancak ideallerini gerçekleştirmek için en uygun çalışma sahası olarak gördüğü öğretmenlik mesleğine yöneldiği görülmektedir. Sırasıyla İstanbul Kadıköy, Yedikule Darüleytam’larında (Yetimler Evi) öğretmenlik ve müdür muavinliği, Adana’da Zafer-i Milli Numune Mektebi’nde öğretmenlik ve müdürlük, yine İstanbul Galatasaray Lisesi’nde Türkçe öğretmenliği yaptığı bilinmektedir. İstanbul’da öğretmenlik yaptığı yıllarda İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Felsefe Bölümü’ne de devam edip buradan mezun olduğu söylenir.

Arık’ın [Atatürk](#) ile ilk karşılaşması 1925 yılında Adana’da görev yaptığı sırada vukuu bulmuştur. Arık, Atatürk’ün Adana’yı ziyareti sırasında ona Birinci Dünya Savaşı ve Milli Mücadele sonrasında Adana’nın tarihi, ticari, siyasi ve ekonomik durumu üzerine Türkçe ve Fransızca olarak hazırladığı, 1924 yılında basılan “Adana Ticaret Rehberi” adlı kitabını sunmuştur. Gazi Mustafa Kemal Paşa, Adanalı genç öğretmenin bu eserini çok beğenmiş, kendisini tebrik ederek İstanbul’da çalışmaya davet etmiştir. İşte bu vesileyle İstanbul Galatasaray Lisesi’nde görev alan Arık, yine

Mustafa Kemal Atatürk'ün yurt dışına eğitim amacıyla öğrenci gönderilmesi için hazırlanan proje kapsamında 1926 yılında girdiği imtihanları başarıyla geçerek "Arkeoloji ve Sanat Tarihi" konularında ihtisas yapmak üzere Fransa'ya gönderilmiştir. Hatta bazı yazarlara göre, bu alanda yurt dışına gönderilen ilk öğrencidir. 1931 yılına kadar Sorbonne Üniversitesi'nde Sanat Tarihi, Louvre Arkeoloji Enstitüsü'nde Arkeoloji alanında tahsil görmüştür. Fransa'daki Yaşayan Şark Dilleri Okulu'nun son sınıfına kadar Arapça okumuşsa da burasını bitiremediği bilinir.

Paris'te eğitim görürken Türk Talebe Cemiyeti'nin kurulmasında büyük hizmetleri olmuştur. Burada geçirdiği yıllarda, ileride Türk milliyetçilik hareketinin büyük isimleri olan Ziyaeddin Fahri Fındıkoğlu, Reşat Şemseddin Sirer, Nurettin Topçu, Şevket Raşit Hatipoğlu, Ahmet Kutsi Tecer, Sedat Çumralı ve Mümtaz Turhan ile tanışmıştır. Paris günlerinde çalışmalarının yorgunluğuna tahammül edememiş, sıhhati bozulmuş ve kısa aralıklarla sürekli hastalanır hale gelmiştir. Sağlık sorunları nedeniyle yurda dönmeye karar veren Arık'a Atatürk'ün, *"İlerleyebildiğin kadar ilerle. Şöhret ol, mesleğinde seçkin bir insan ol, öyle gel. Bu memleket seni orada okutmaya muktedirdir. Yük oluyorum gibilerden korkma"* diye mektup yazdığı ancak buna rağmen Remzi Oğuz Arık'ın 1931'de Türkiye'ye döndüğü bilinmektedir. Öyle ki yurda döndüğünde dahi yakasını bırakmayan bu hastalık bir Türkmen kızı olan Türkan Hanım ile 1933 yılı evlendiği günün gecesinde bile kendisine sıkıntı vermiştir. Bir yıl sonra çok sevdiği annesini kaybettiği için üzülen, aynı yıl Mehmet Oluş adını verdikleri ilk çocuğunun doğumuyla sevinen Arık'ın daha sonra ki yıllarda ise İsmail Alev ismini verdikleri bir çocuğu daha dünyaya gelmiştir.

Bir yandan aile reisi olan Remzi Oğuz Arık, öte yandan meslek hayatında da önemli işler başarmıştır. Arkeoloji ve Sanat Tarihi dalında Avrupa'ya gönderilen ilk Türk talebesi olduğu gibi bu dalların yurdumuzdaki ilk ve seçkin ilim adamıdır. Söz konusu bu dalların üniversitedeki ilk kürsülerini kurmuş, önemli arkeolojik kazıları yapmış, müzeciliğin gelişmesine kılavuz olmuş, milletlerarası ilk kazı raporlarını hazırlayıp yayınlamıştır. 1931 yılı Fransa dönüşü kendisine verilen ilk vazife ise İstanbul Arkeoloji Müzelerinde "Klasik Arkeoloji Uzman Yardımcılığı", sonrasında ise "Uzmanlık" olmuş, böylece 1931 yılı içinde Yalova'da yapılan bir arkeolojik kazıyı idare etmekle işe başlamıştır. 1932'de Anadolu'da ilk tabaka, ilk sistematik kazı olan Alişar'da, Amerikalılar tarafından yapılan kazı çalışmalarına "devlet komiseri" olarak katılmıştır. 1933'te "Maarif Vekâleti Arkeologluğuna" tayin edilmiştir. Burada görev yaptığı sırada Ankara'nın 63 km kuzeyinde yürütülen kazılarla Galatların yeri bilinmeyen şehirlerini, kral mezarlarını ve II. Deiotaros'un Kitabesini bularak bilim dünyasına kazandırmıştır. 1934'te Gazi Eğitim Enstitüsü'nde "Tarih Profesörlüğüne" getirilmiştir. Bu vazifesi sırasında Niğde'nin 60 km kuzeyi Güllüdağ mevkiinde yapılan kazılarda bir Hitit şehrini gün yüzüne çıkartmıştır. Çanakkale-Truva'da, 1935 ve 1936 yıllarında yine Amerikalı arkeologların kazı çalışmalarına devlet komiseri olarak katılmıştır. 1935'te bütün arkeoloji dünyasının en önemli ve en heyecanlı keşfini teşkil eden Alacahöyük (Çorum) kazılarını idare etmiştir. Bu kazılarda çıkan tarihî eserlerden biri de daha sonra Ankara'ya ve Ankara Üniversitesi'ne amblem olan Hitit Güneşi'dir. Bir taraftan bu kazılara ait bilgileri kitaplar ve makaleler halinde Türk milletine tanıtırken, diğer yandan Türk arkeolojisinin dünyada tanınması için çaba göstermiştir. Nitekim 1935 yılında [Türk Tarih Kurumu](#) asil üyeliğine seçildiği gibi 1936'da kurum adına Oslo Milletlerarası Arkeoloji Kongresi'nde Türkiye'yi temsil etmiştir. Ayrıca Finlandiya Arkeoloji Cemiyeti ile Alman Arkeoloji Cemiyeti'nin ve Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Türk ve İslam Sanatları Tarihi Enstitüsü'nün de üyesi olmuştur. 1937'de Ankara Kalesi'nin sondajlarını ve Çankırıkapı kazılarını yaparak şehrin tarihini aydınlatmış, Ankara'nın 29 km güneyindeki Karaoğlan'da yaptığı sondajla ise yeni bir Hitit beldesini meydana çıkarmıştır. 1937'de, Maarif ve Maliye Vekilliklerinin tezkeresi üzerine çıkarılan bir kararname ile Kahire'de düzenlenen Milletlerarası Kazılar ve Sanat Tarihi Konferansı'nda Türkiye'yi temsil etmiştir. Katıldığı bu konferans sonrası da [Cemiyet-i Akvam](#) delegesi olmuştur. Ertesi yıl yine İcra Vekilleri Heyetinin bir

kararnamesi ile bu defa Kopenhag'da düzenlenen Milletlerarası Arkeoloji Kongresi'ne [Şevket Aziz Kansu](#) ile Türkiye'yi temsil etmek üzere görevlendirilmiş, kongrede Anadolu coğrafyasında yapılan son keşifler hakkında tebliğini sunmuştur.

1939 yılında Ankara'nın güneyi Mogan Gölü civarında Hacılar kazısını gerçekleştirmiştir. Aynı yıl İkinci Dünya Harbi'nin başında Milli Eğitim Bakanlığı tarafından Paris'e gönderilmiş, Sorbon'da (Centre d'Etudes Turques) iki konferans vererek büyük bir ün kazanmıştır. Yine aynı yıl içinde Ankara Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi "Arkeoloji profesörlüğüne" ve "Enstitü Müdürlüğüne" getirilmiştir. Bu kürsüde çalıştığı yıllarda aynı zamanda Sanat Tarihi ve Dinler Tarihi derslerini okutmuştur. 1940'da Ankara-Konya arasında, Tuz Gölü bozkırında ve Konya ile çevresinde yaptığı araştırmalarla bu bölgenin arkeolojik tarihini ortaya koymuştur. 1941'de yine Ankara'nın 42 km kuzeyinde Bitik'te yaptığı kazılar ile Düzce'ye kadar süren araştırmaları bölgeyi tanımamıza vesile olmuştur. Aynı yıl, Ankara-Niğde-Ulukışla-Adana-Hatay yolunda bir takım incelemelerde bulunmuş, İskenderun yakınındaki Karaağaç'ı gün yüzüne çıkararak Mykan Beldesi Myriandros'un bulunmasına yardım etmiştir. 1943-44 yıllarında Ankara Arkeoloji ve Etnografya müzelerini idare ettiği gibi, 1945'te ise Arkeoloji ve Etnografya Müzesi Müdürlüğü'ne tayin edilmiştir. 1946'da Oxford'daki Beynelmillel Arkeoloji Kongresinde Türkiye'yi temsil etmiş ve daimi heyet azalığına seçilmiştir. Ertesi yıl Atina'daki Arkeoloji toplantısında ise Türk müzeciliğini temsil etmiştir. 1949'da Milli Eğitim Bakanlığı'nın 7637 sayılı tezkeresine karşılık Cumhurbaşkanı onayı ile Ankara İlahiyat Fakültesi "İslam Sanatları Profesörlüğüne" seçilmiş ve o yıl içerisinde aynı zamanda UNESCO Geçici Heyetinde çalışmıştır. 1950'de ise "Devlet Tiyatrosu Edebi Heyet Başkanlığı" yapmıştır.

Remzi Oğuz Arık, bilime olan katkılarının yanı sıra özellikle Türk müzeciliğine kanun ve nizamname gibi hususlarda verdiği emekleriyle de duayen bir kişiliktir. Zira Manisa Müzesi'ni kuran kendisi olduğu gibi Hatay Müzesi'ne mozaik koleksiyonunu kazandıran da odur. Hatta onun kazı çalışmaları, Cumhuriyet tarihimizde "Türk Müzeciliği" ve "Türk Arkeoloji faaliyetleri" sahasında "altın bir devir" olarak geçmektedir. Remzi Oğuz Arık öğretmenlik ile başladığı meslek hayatını, arkeoloji-sanat tarihi alanında devam ettirmiş, akademik çalışmalarının yanında Türk milliyetçiliği ülküsünün ve fikriyatının da önemli bir temsilcisi olmuştur. Nitekim inandığı davaya bütün varlığıyla bağlı kalan, bu uğurda eserleri ve fikirleriyle Türk gençliğine örnek olan Arık gurbetlik, yoksulluk ve Türk köylüsünün dertleriyle Anadolu realitesi üzerine fikir yormuştur. Hatta onun "Coğrafyadan Vatana" adlı eserindeki "*Başkasının vatanında gözümüz yoktur; fakat bu topraktan bir zerresini feda edemeyiz*" sözünün, bu hususta bir veciz olduğu düşünülür. 1912'de yeni kurulan ve ülke içinde hızla teşkilatlanan [Türk Ocakları](#)'nın milli havası Arık'ı, İstanbul'daki son öğrenim yıllarında etkilemiş, böylece gençliğinin ilk yıllarında gönlünü ve ruhunu Milliyetçilik ülküsüne kaptırmıştır. Arık, Paris'te kaldığı yıllarda ise sadece okul çalışmalarıyla ilgilenmemiş aynı zamanda buradaki Türk talebeleri arasında toplayıcı ve birleştirici çalışmalarda, bir takım yardımlaşmalarda bulunmuştur. Nitekim Avrupa'da eğitimini tamamlayarak 1931 yılında yurda döndüğünde ilk tercümelerini ve ilk ilmi yazılarını yayınladığı [Türk Yurdu Dergisi](#), onun milliyetçi şahsiyetinin ve idealist ruh yapısının gelişiminde çok olumlu bir yer tutmuştur. 1932'de ise Dönüm Dergisi'nde Türk köycülüğünü dile getiren yazılarına 1939-1941'de Ankara'da çıkan Çığır Mecmuası'nda devam etmiştir. Özellikle 1940-1943 yılları milliyetçilikle ilgili fikirlerini neşrettiği yoğun bir çalışma evresini oluşturmuş, 1942 Mayıs ayından itibaren Millet Mecmuası'nı bizzat çıkartmaya başlamıştır. 1944 yılı Mart'ına kadar 23 sayı boyunca yayın hayatını sürdüren bu mecmuada Arık, yaşadığı dönemlerin meselelerinden hareket eden bir fikir adamı olarak da görülmektedir.

İkinci Dünya Savaşı sonrası Türkiye'nin demokratik bir düzene geçişi sırasında siyasete atılan Remzi Oğuz Arık, 1946

yılında adaylık girişimlerinde bulunmuş, Adnan Menderes'in daveti üzerine 1950 yılında tüm görevlerinden istifa ederek Demokrat Parti'den Adana (Seyhan) milletvekili seçilmiştir. Milletvekilliği sırasında Ankara Radyosu'nda "Türk İnkılabı ve Milliyetçiliğimiz" adlı bir dizi konuşmalarını yapan Arık, muhalif düşüncelerin artmasıyla konuşmalarını sonlandırmıştır. Bu süreçte Demokrat Parti'nin kırsala dönük politikalarını da yetersiz gören Arık, köylerin Türk kültürünün ve Türk geleneğinin yaşatıldığı saf milliyetçilik anlayışının hâkim olduğu yerler olması, aynı zamanda milletin kökleri ve istikrarı olarak görülen köylerin çatısı altındaki köylü ve köy kadınının ise bu milletin hâlâ el dokunulmamış sırlarını taşıyor olması düşüncesiyle partiden ayrılma kararı almıştır. Nitekim Adanalı çiftçilerin de talebi üzerine Anadolu köylüsünün sorunlarını dile getirme ve çözüm politikaları üretebilme kanaatiyle 19 Mayıs 1952 tarihinde bu partiden istifa ederek aynı yıl Türkiye Köylü Partisi'ni kurmuştur.

Remzi Oğuz Arık, 1 Nisan 1954 tarihinde Türkiye Köylü Partisi'nin Adana İl Kongresi'ni gerçekleştirdikten sonra 3 Nisan günü Ankara'ya dönmek üzere binmiş olduğu uçağın Kurttepe civarında sebebi bilinmeyen bir patlama sonucu infilak etmesi sonucu hayatını kaybetmiştir. Kabri ise, Ankara'da Asrî Mezarlık'taki şehitliktedir.

Eserleri: Remzi Oğuz Arık'ın yayın hayatı 1918'e kadar uzanmakla birlikte, yayınları 1930'lu yıllardan sonra ağırlık kazanmıştır. Avrupa'daki eğitimini tamamlayıp yurda döndükten sonra arkeoloji dalındaki sayısız makale ve ilmi raporları ile kitap halinde basılı belli başlı eserleri bulunmaktadır. 1940'lı yıllarda ise fikri çalışmalara ve yayınlara ağırlık verdiği görülmektedir. Bazı eserleri ise ölümünden sonra içeriği değiştirilmeden kitap olarak basılmıştır. Nitekim tüm yayınları ve Arık hakkında kaleme alınan yazılar en ince ayrıntısıyla ölümünün doksanıncı yıldönümünde "Remzi Oğuz Arık Bibliyografyası" adı altında 1989 yılı Kültür Bakanlığınca yayımlanmıştır.

Adana Ticaret Rehberi, Cihan Biraderler Matbaası, İstanbul, 1924.

La Turguie Nouvelle et les Foilles archeologiques, La Turguie Keemalist, 1934.

Türkiye'de 1935 yılında Arkeoloji İşleri, Halkevleri Neşriyatı, Devlet Mabaası, İstanbul 1936.

Alacahöyük Hafriyatı, Türk Tarih Kurumu Neşriyatı, Ankara 1937.

Anadolu'nun En Garip Eti İstasyonu Karaoğlan Höyüğü, Devlet Basımevi, İstanbul 1939.

1936'da Yapılan Sondajlar, Maarif Matbaası, İstanbul 1940.

Küçük Borçlu, Millet Mecmuası Tercümeler Serisi, Ankara 1943 (Jeanne Mariet'den tercüme terbiyevi Çocuk Romanı).

Köy Kadını, Millet Mecmuası Neşriyatı, Ulusal Matbaası, Ankara 1947.

İdeal ve İdeoloji, Kutulmuş Basımevi, İstanbul 1947.

Halkevlerinde Müze, Tarih ve Folklor Çalışmaları Kılavuzu, CHP Halkevleri Yayınlarından Kılavuz Kitapları XXI, Ankara 1947.

Millet Anlayışımızda Değişmeler, Kozan Gençler Derneği Yayınları, No 1, Seyhan Basımevi, Adana 1948.

L'organisation des Musees en Turguie, Millî Eğitim Basımevi, Ankara 1950.

Türkiye Köylü Partisi Hakkında, Akın Matbaası, Ankara 1952.

Truva Klavuzu, Millî Eğitim Bakanlığı Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü Yayınları, Seri 1, Sayı 14, Ankara 1953.

Türk Müzeciliğine Bir Bakış, Millî Eğitim Bakanlığı Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü Yayınları, Seri 2, Sayı 6, Ankara 1953 (Eser 1939 yılında hazırlanmış ancak II. Dünya Harbi dolayısıyla basılamamıştır).

Coğrafyadan Vatana, Remzi Oğuz Arık'ın Eserlerini Yayıma ve Anıtını Yaptırma Derneği Yayınları, No 1, Ankara 1956.

Türk İnkılabı ve Milliyetçiliğimiz, Remzi Oğuz Arık'ın Eserlerini Yayıma ve Anıtını Yaptırma Derneği Yayınları, No 2, Ankara 1958.

Gurbet-İnmeyen Bayrak, Hareket Yay., Denemeler Serisi 2, İstanbul 1968.

Milliyetçilik, Dergâh Yayınları, Remzi Oğuz Arık Külliyyatı 1, İstanbul 1974.

Türk Sanatı, Dergâh Yayınları, Remzi Oğuz Arık Külliyyatı 3, İstanbul 1975.

Hatice Tuğba AKDOĞAR AKBULUT

KAYNAKÇA

Arşiv Belgeleri

Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı Cumhuriyet Arşivi (BCA)

BCA, "Kararlar Daire Başkanlığı", 30.18.1.2/83.32.15.

BCA, "Kararlar Daire Başkanlığı", 30.18.1.2/72.15.7.

BCA, "Kararlar Daire Başkanlığı", 30.18.1.2/11.38.14.

BCA, "Bakanlıklararası Tayin Daire Başkanlığı", 30.11.1.0/209.33.19.

Sürelî Yayınlar

Akşam, "Delegelerimiz Kopenhag'da tebliğlerde bulundular", 27 Ağustos 1938, s.2. Erişim için ayrıca bk.

<https://dijital-kutuphane.mkutup.gov.tr/tr/periodicals/catalog/issue/146773>

Akşam, "Seyhan Adayları", 22 Haziran 1946, s.2. Erişim için ayrıca bk.

<https://dijital-kutuphane.mkutup.gov.tr/tr/periodicals/catalog/issue/155525>

Milliyet, "R. Oğuz Arık, Köylü Partisi Genel Başkanı Seçildi", 29.10.1952, s.7. Erişim için bk.

http://gazetearsivi.milliyet.com.tr/GununYayinlari/pV0p9PUZUDebGk3Se4xzwQ_x3D_x3D_

Milliyet, "Kaza Kurbanlarının Cenazesi Dün Kaldırıldı", 05.04.1954, s. 7. Erişim için bk.

http://gazetearsivi.milliyet.com.tr/GununYayinlari/lqhZZ8_x2B_SU3Jnkj3SynT5Pw_x3D_x3D_

Ulus, "Tarih Kurumu'nun Son Bir Yılı: Kongreler: Oslo Kongresi", 29 Ekim 1936, s. 21. Erişim için ayrıca bk.

<https://dijital-kutuphane.mkutup.gov.tr/tr/periodicals/catalog/issue/132140>

BÜLBÜL, Özlem, "Remzi Oğuz Arık ve Anadolu Milliyetçilik", **Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, C. 7, S. 2, 2016, 73-94.

CANSIZ, Songül, “Remzi Oğuz Arık’ın Fikir ve Hayat Coğrafyası”, **Hars Akademi Uluslararası Hakemli Kültür-Sanat-Mimarlık Dergisi**, S. 5, Haziran 2010, 91-115.

ÇALEN, Mehmet Kaya, “Anadolucu Tarih Tasavvuru: Yeni Vatan, Yeni Tarih, Yeni Millet”, **Turkish History Education Journal (TUHED)**, 6 (1), Bahar 2017, 75-99.

SEZER, Emin, **Remzi Oğuz Arık**, Türk Klasikleri, 100 Büyük Edip, Büyük Şair, Nu: 28, Toker Yayınları, İstanbul 1976.

SEFERCİOĞLU, Necmeddin, **Remzi Oğuz Arık Bibliyografyası**, Yayınları ve Hakkında Yazılanlar, T.C. Kültür Bakanlığı, Ankara 1989.

ÖZDEMİR, Mehmet, “Turizm Tarihimiz ile ilgili İki Çok Önemli Eser”, **Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi**, C. 23, S. 2, Güz 2012, 253 – 262.

YILDIRIM, Sefa, “Türkiye Cumhuriyeti’nin Kuruluş Yıllarında Eskiçağ Tarih Araştırmalarına Genel Bir Bakış (1920-1938)”, **International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic**, S. 10/5, Bahar 2015, 357-396.

Metinde kullanılan fotoğraf için bk. “Remzi Oğuz Arık- Biyografya”, <https://medyacukurova.com/remzi-oguz-arik/> (16.05.2021).

22/07/2024 tarihinde <https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/remzi-oguz-arik-1899-1954/?pdf=4042> adresinden erişilmiştir